

nak fontos a

fa

allítani a ozatokat.

féle

a

onatközö

lei

nyvosz- Friedradea-icu 51.

nek

a-r-t.

Kiss József könyv). — m a Szent-élyben. — k: Cion és es cionizmus.

etkezőket:

helyett) 55

zélések helyett) 55

te (80

..... 50

zállított áru költsége.

sztaíyában

kitűnően panzio zidén már nyílik.

étterem.

előjegyzés Diciosan-

zülék gék

nok

2. szám

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda: Cluj-Kolozsvár, St. Baron I. Pop (Brassai-utca), 10. Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 9-77 Es. N. Sz. — — — 2-28 Egyes szám ára pályaudvaron és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — — 320
Egy hónapra — — — 110

Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40.—
Egyes szám — — — 3.—

1927 július 4 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 147 szám

5687 Tamuz 4

Gyulafehérvár miatt

Tegnapi számunk vezetőikében kifejtettük, hogy miért nem támogatjuk a választásokon a liberálisokat és rámutattunk arra, miért nem bízunk azokban az ígéretekben, amelyeket a liberálisok az Uniunea Evreilor Romani elnökének tettek a zsidó-kérdés megoldására vonatkozóan. Bebizonyítottuk, hogy a liberális pártnál szinte már történelmi tradícióvá vált az ígéretek be nem tartása. Ez a biznyítás nem is volt nehéz, mert az elmúlt évek eseményei garmadával szolgáltatták a bizonyítékokat.

Tegnapi cikkünk azonban mégsem volt teljes. Nyitva hagytunk egy kérdést. Az olvasó ugyanis joggal gondolkodhat magában így: „Jó, jó, most már tudom, miért kell bizalmatlannak lennem a liberálisokkal szemben, de nem tudom, miért legyek bizalommal a nemzeti parasztpárt iránt?” Ugy érezzük, kötelességünk erre a kérdésre is megadni a feleletet, távol minden választási propaganda célzattól, tisztára igazolásul annak a politikának, amelyet az Új Kelet és a Zsidó Választási Blokk már évek óta követ.

Negatívummal kell kezdenünk. Bizalommal vagyunk a nemzeti parasztpárt iránt, mert ez a párt még nem adott okot a bizalmatlanságra. Azt mondhatná erre az akadémikusok, igen, igen, a nemzeti párt csakugyan nem adott még okot a bizalmatlanságra, de ez csak azért van, mert ez a párt még nem volt kormányon s így nem volt alkalma megmutatni igazi arculatát.

Hát próféták mi sem vagyunk és százszázalékos bizonyossággal senki sem tudja megmondani, mit hoz a jövő. Még ötvennel sem. Ellenben a józan ész mégis következtetni tud a jövőre, megrajzolhatja a lehetőségeket, amelyeket az ismeretlen jövőendő méhében hord. Erre a következtetésre módot nyújt a múlt és a jelen. Mert a multnak és jelennek organikus továbbfolytatása a jövőendő. Ha tehát valamely párt jövőbeni magatartására akarunk következtetni, meg kell vizsgálnunk multbeli magatartását és jelenlegi állásfoglalását és az ezekből leszűrődő tanulságok, ha nem is százszázalékosan, de megközelítőleg mindenesetre képet nyújthatnak arról, hogy mit várhatunk az illető párttól a jövőben.

Egyáltalán nem döntő motivum ennek megítélésénél, hogy a szóbanforgó pártot kormányzás alatt, avagy ellenzéken ismertük-e meg. Az a meggyőződésünk, hogy ellenzéki sorban a pártok sokkal inkább mutatják ki a foguk fohérét, mint akkor, ha kormányon vannak. Különösen a zsidókérdéssel kapcsolatban. Hiszen az antiszemita kirohanásokat rendszerint ellenzéki képviselők intézték eddig a román parlamentben, igaz, hogy nem ritkán kormányrendeletre. Az összes pártok között talán a nemzeti parasztpárt az egyetlen, amelynek nevéhez egyetlen antiszemita aktus sem fűződik, sőt a párt számos tagja igen sok esetben aktíve is visszautasította a parlamentben az antiszemita ideológiát.

E kérdés megítélésénél azonban még ezt sem tekintjük döntő fontosságúnak. Döntő a mi szemünkben az, hogy ez a párt az egyetlen, amelynek alaposan átgondolt, kikristályosodott és kodifikált kisebbségi és szociálpolitikai programja van. Ez az a párt, amely a demokráciát nemcsak üres szavakkal prédikálja, de tettekkel és intézményesen akarja megvalósítani. És legfőképpen ez az a párt, amelynek írott Magna Charta-ja a gyulafehérvári határozat, a népi szabadságjogoknak ezen ideális alaptörvénye. A könnyen feledők kedvéért ideiktatjuk teljes

egészeben a gyulafehérvári határozatokat, hogy tanulságul és okulsul szolgáljanak:

„Az erdélyi, bánáti és magyarországi románok 1918 december 1-én Gyulafehérváron tartott nemzetgyűlése az új román állam megalkotásának alapelveiül a következőket proklamálta:

1. Teljes nemzeti szabadság az együttélő népek számára. Minden nép oktatása, közgazgatása és törvényhozása a saját nyelvén és a belőle származó egyének által történik és minden nép jogot nyer a törvényhozásban való képviselőre, az illető népet alkotó egyének számarányának megfelelően.

2. Egyenjogúság és teljes autonom felekezeti szabadság az összes államfelekezetek számára.

3. Tiszta demokratikus rezsim intronálására, általános, egyenes, egyenlő, titkos, községszerinti és proporcionalis választójog mindkét nembeli 21 évet betöltött egyének számára, a községekben, a megyékben és a parlamentben.

4. Teljes sajtó-, gyülekezési és egyesülési szabadság. Az összes emberi gondolatok szabad propagálása.

5. Radikális agrárreform. Össze fogják irni az összes birtokokat, különösen a nagybirtokokat. Az összeírások alapján a latifundium szükség szerinti megkisebbitésének joga alapján lehetővé fog tétetni a parasztnak, hogy olyan birtokhoz jusson, amelyet maga és családja megdolgozhat.

6. Az ipari munkásságnak ugyanazon jogok és előnyök biztosítása, amelyek az

előrehaladott nyugati államokban törvényileg elismertettek.”

Igy szól a gyulafehérvári határozat és van-e logikusabb, van-e okosabb és realisabb politika, mint az, hogy mi, kisebbségek azt a pártot támogassuk, amely ezeket a határozatokat írta zászlajára és amely vezéreinek és intéző szerveinek ismételt ünnepélyes kijelentései szerint ezekkel a gyulafehérvári pontokkal áll, vagy bukik. Minden egyes párt támada már és megcsufolta Gyulafehérvárt. Ebben a támada hadjáratban előljártak a liberálisok, akik nem egyszer valóságos pergőtüz alá vették a gyulafehérvári határozatokat. Nem szólva róla, hogy tetteikkel élő tagadása voltak annak a szellemnek, amely e határozatokból kiad. Csak egyetlen párt volt, amely minden intrika és támada ellenére, sziklaszilárdan kitartott Gyulafehérvár mellett: a nemzeti parasztpárt.

Lehet-e szebb és bölcsőbb politikát elképzelni a romániai kisebbségek számára, mint azt, hogy győzelemhez segítsék a nemzeti pártot, hogy alkalmat adjanak ennek a pártnak megmutatni, hogy Gyulafehérvár az ő szájukban csakugyan nem volt frázis, hanem az élet kemény parancsszava. Gyulafehérvár miatt állott a Zsidó Választási Blokk a nemzeti parasztpárt mellé, Gyulafehérvár miatt viseltünk bizalommal e párt és annak vezérei iránt, Gyulafehérvár miatt hisszük azt, hogy nem fogunk csalódni a jövőben. Mi nem pillanatnyi előnyökért és muló sikerekért vetjük magunkat a politikai küzdelembe, mi népi politikát csinálunk, egy nép jövőjéért harcolunk és ezért állottunk fegyvertársul ama párt mellé, amely programjával és tetteivel bizonyosságát adta annak, hogy tisztelni tudja a népi ideálokat akkor is, ha ezek más nép ideáljai.

Marton Ernő

Duca belügyminiszter felfüggesztette állásától a nagyküüllőmegyei prefektust és két csendőrtisztet, mert választási terrort alkalmaztak

(Bucuresti-Bukarest, július 2. Az Új Kelet tudósítójától.) Amióta a liberális párt átvette az uralmat, nem mult el egyetlen nap sem anélkül, hogy az ellenzéki pártok, elsősorban a nemzeti parasztpárt a királyi ígérethez hivatkozva, fel nem emelte volna tiltakozó szavát a választási visszaélések ellen.

Az első tiltakozásra Duca belügyminiszter körrendeletet adott ki, amelyben felfüggesztette az Avereacu-kormány jogfosztó intézkedéseit és mozgási szabadságot engedélyezett a választási propagandának.

Ennek az intézkedésnek azonban kevés fo-

ganatja volt. Az egyes választókerületek kis-királyai tovább terrorizálták az ellenzéki jelölteket és jelölöket. A nemzeti parasztpárt minden egyes esetben felemelte tiltakozó szavát, de napokon keresztül nem járt az intervenció eredménnyel. Az intervenció hatásának elmaradása kellemetlen hatást váltott ki, mert az ország közvéleménye úgy tudta, hogy Duca belügyminiszter, aki kitűnő diplomáciai iskolát járt végig és izzig-vérig európeér, nem fogja elnézni a visszaéléseket.

Ugy látszik azonban, hogy Duca belügyminiszter még sem maradt érzéketlen a sorozatos intervenciókkal szemben.

Felfüggesztették a választókat terrorizáló csendőrtiszteket

A Rador távirati iroda jelentése szerint a belügyminiszter konstata, hogy egyes alantass közegek határozott utasításai ellenére választási visszaéléseket követtek el. Ezért felfüggesztette állásuktól és fegyelmi eljárás elé utalta Beloiu őrnagyot Biharmegyéből, aki a szabadforgalmat korlátozta. Jonescu csendőrkapitányt Romaniából, aki azt az utasítást adta a csendőröknek, hogy az ellenzékiek és a kormánypártiak közötti verekedésekbe se avatkozzanak be, továbbá Costescu sorocai csendőrkapitányt, aki szintén a forgalmat korlátozó intézkedéseket tett. Felfüggesztette a belügyminiszter

Nagyküüllőmegye prefektusát a magyar kisebbségekkel szemben életbeléptetett erőszakos rendszabályaiért.

A miniszter egyttal megújította a választások teljes szabadságára vonatkozó rendeletét és szigorú vizsgálatot rendelt el még azon feljelentések ügyében, amelyeket a pártok hozzájuttattak.

A nemzeti parasztpárt újabb memorandumban tiltakozik a visszaélések ellen

A nemzeti parasztpárt végrehajtó bizottsága tegnap egy terjedelmes memorandumot terjesz-

tett Duca belügyminiszter elé, amelyben feltárja az összes választási sérelmeket. A memorandum rámutat arra, hogy Duca belügyminiszter ismeretes közzétételével egyáltalán nem nyitotta a választási erőszakosságokat és egy egész halom rendeletet csatol be másolatban, amelyekből kitűnik, hogy az egyes prefektusok és csendőrkapitányok saját hatáskörükben, vagy miniszteri rendeletre hivatkozva, a legsúlyosabban korlátozzák az ellenzéki jelöltek mozgási

A liberálisok felkészülnek, a nemzeti parasztpárt polgárőrséggel válaszol

A „Cuvantul” arról értesül, hogy a nemzeti parasztpárt vezetőségének kezei közé jutott a liberális párt egy titkos körirata, amelyet valamennyi liberális tagozat elnöke megkapott. Ebből a feliratról a „Cuvantul” le is közöl néhány paragrafust, amelyek így hangzanak:

10. §. A szavazóhelyiségek előkészítése és a szavazat előmunkálatai két órákor kezdődnek, a szavazás pedig pontosan reggel nyolc órákor kezdődik, tehát gondoskodjanak arról, hogy a liberális párt bizalmi és delegátusai megbízható, ügyes és energikus barátokból álló csoport kíséretében már jóval hét óra előtt ott legyenek a szavazásra kijelölt helyiségekben.

Kétségbe kell vonni az ellenzéki választók személyazonosságát

19. §. A törvény megadja azt a jogot, hogy bármelyik választónak kétségbe lehet vonni személyazonosságát. Ha kiderül, hogy a szavazó tényleg nem azonos a szavazó-cédulán szereplő egyénnel, úgy a konstataciót írásban kell megcsinálni és átadni a választási kerület elnökének, akitől szorgalmazni kell az illető letartóztatását. Természetes, erre az operációra csak akkor kell sor kerülni, ha az illető ellenzéki szavazó.

20. §. A szavazás befejezés után, amikor a jelöltek, a delegátusok és a bizalmi férfiak jelenlétében megkezdődik a szavazatok összeszámolása, meg kell kísérelni az ellenzéki bizalmiakat bármilyen eszközzel távol tartani az urnától.

25. §. Történelmi gondoskodás haladéktalanul arról, hogy a szavazóhelyiség közvetlen közelében lakás álljon a liberális párt rendelkezésére, ahol ki lesznek függesztve a párt manifesztumai és ahol a helyi tagozat vezérkara fog székelni, néhány hű és nagyon megbízható barátal, akik bármely percben készen vannak.

Végül, kövessenek el mindent, az adott körülményekhez képest, amiről azt hiszik, hogy hasznára lehet a lista győzelmének.

A nemzeti parasztpárt polgárőrséget szervez

Igy készülnek fel a „Cuvantul” szerint a liberálisok a választásokra, de ugyanez a lap ad hírt arról is, hogy a parasztpárt nem várja tétlenül a bekövetkező eshetőségeket. A „Cuvantul” arról tud, hogy a nemzeti parasztpárt ugynevezett polgárőrséget szervez, akik közvetlen közelből őrizni fogják a párt jelöltjeit és bizalmi férfait, gondoskodni fognak arról, hogy a jelöltek és a bizalmiak alkotmányosan garantált jogukat gyakorolni tudják és hogy kötelességük kifejtésében semmi bántódás sem érhesse őket.

Ennek a polgárőrségnek feladatai közé tartozik az is, hogy lehetetlenné tegye az urnákkal való manipulációt.

Hetedik napja éhségstrájkolnak a letartóztatott nagyváradi munkások

Dr. Rozvány és társai, akiket amint megírtuk, Nagyváradon letartóztattak és gyalog kísérték Kolozsvárra, már hetedik napja éhségstrájkban vannak.

Szatmáron a Munkások és Dolgozók Blokkjának öt vezetőjét letartóztatták. Aradon bezáratták a Blokk irodáját és a Munkás-Otthon is bezárták és lepecsételték. A Blokk vezetőségét letartóztatták. Galatban a Blokk jelölt-

szabadságát.

A memorandum felsorolja, hogy különösen Máramarosban, Biharban, Szilágyban, Focsaniban, Bacsauban és Beszarábiának kivétel nélkül minden megyéjében a prefektusok vonakodnak megadni az engedélyt az ellenzéki választási gyűlésekre, az ellenzéki röpiratokat és plakátokat elkobozzák és minden véleménynyilvánítási lehetőségtől megfosztják az ellenzék szóvivőit.

jeit a listaleadás napján letartóztatták, bántalmazták és a jelöléshez szükséges pénzt a szigoranca elkobozta. Focsaniban a Blokk titkárát Mihaileanut, az ottani prefektus hivatalos helyiségében súlyosan bántalmazta. Udvarhelyen a Blokk jelöltjét, Jakab Jánost letartóztatták. Brassóban a Blokk listavezetőjét Abraham Bernátot kiutasították, a belügyminiszter táviratban semmisítette meg a kiutasítást, ennek dacára Abrahamot másodszor is kiutasították, sőt tetteleg inzultálták és visszakísérték Marosvásárhelyre.

A „Viitorul” újabb kisebbségi programot ad

A „Viitorul” mai száma ismét foglalkozik a kisebbségi kérdéssel és a következőket írja: „A választási előnyökért szaladgáló pártok a kisebbségekkel szemben az ígéretek és a szem-

Motta Kornél elindult gyalog Rómába, de Magyaránadason csavargásáért elfogták a csendőrök

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap este, úgy 8 óra tájban, magános férfi haladt a Magyaránadás község felé vezető országúton. A nap már lebukott a sárdi hegyek mögé, csupán biborvörös, égő nagy uszályát hagyta hátra a rózsaszínű felhőkkel tarkázott égbolton. Lassan, tempósan, de céltudatos határozottsággal haladt előre emberünk. Űgyet sem látszott vetni a mellette elsuhanó választási kortesautókra, amelyek ígéretekkel rogyásig megrakodva igyekeztek a választópolgársághoz és nótázással próbált magányának unalmát enyhíteni. Érces, borízú baritonon énekelt a magános vándor, hosszan elnyújtva a taktusokat, afféle bus melancholiával teli nótákat, amelyek néha könnyekig meghatják a szentimentalizmusra hajló lelkeket.

„Volt egyszer egy koldusszegény,
Dalosszívű nótáslegény,
Kár volt érte, kár volt...”

Rómába a papához...”

Igy dalolt a vándor, miközben lassan bekocogott a Kolozsvártól alig 15 kilométerre lévő Magyaránadás faluba. Az emberek nem igen vetettek ügyet rá, de az uccán kószáló csendőrmester megállította a busnótájú vándort.

— Hová megy?

A vándor csöndesen válaszolt:

— Rómába a papához.

— Gyalog?

— Gyalog, mert nincs pénzem vonatra.

A csendőrmester megcsóválta a fejét és igazolásra szólította fel emberünket. Ennél azonban semmilyen igazoló írás nem volt. A csendőr másodszor is megcsóválta a fejét (lehet, azt hitte róla, hogy ellenzéki kortes) és bekísérte az őrre. Itt azután előadta, hogy Motta Kornélnak hívják, 38 éves, nős, egy gyermek apja, és elindult Rómába, hogy az ő megrontott életéért emberi, vagyoni és erkölcsi elégtételt kapjon. Megmotozásánál egy pecsétet, egy borotvakészüléket és egy tört talált nála, a csendőr, aki megértőleg bólintott, ma délelőtt bekísérte a kolozsvári rendőrségre.

Egy kereskedő tragédiája

Itt találkoztunk össze, a bűnügyi osztályon Motta Kornéllal. Kopott fekete zakkokabát van

kápráztatás politikáját folytatták. Ebből a politikából a kisebbségek kijózanodtak. A bűvös ígéretek odavonzották a komolytalan és kalandor pártokhoz és amidőn látták, hogy be vannak csapva, jogos félelem fogta el őket ezekkel a politikai csoportokkal szemben.

Ez a politika késlelteti az igazi és mindenki által kívánt együttműködést. Az ígéretek magának az államnak a tekintélyét is megcsorbították. Az olyan paktumok, mint a csucsai, káros következményekkel járt. A kisebbségi polgár épp úgy, mint a többségi, a román államnak polgára. Ez a jelleg egyenlőséget biztosít részére egy a kötelezettségekben, mint a jogokban. A liberális párt a realitás álláspontjára helyezkedik, a jogok és a demokrácia kívánásai alapján akarja a kérdést megoldani.

Maguk a kisebbségek is kezdik észrevenni, hogy a probléma megoldását csak az általános és különleges törvények becsületes végrehajtásától lehet várni. Csak az egyenlőség terepén lehet az együttműködést elérni. A román állam közös nagy ház, amelyben mindenkinek a javáról és békéjéről egyformán kell gondoskodnunk. Az a tény, hogy a liberális párt megszerezte a különböző kisebbségek választási támogatását, új szellemet bizonyít azoknak a nagyszámú állampolgároknak a sorában, akik nem maradhatnak távol országuk aktív közéletétől. Ez egy új lépés, amelyre büszke a liberális párt. Hátra van, hogy a kisebbségek a megkezdett uton haladva, a probléma megoldását elősegítsék.”

rajta, szürke nadrág és elnyűtt cipő. Szőke haja szabályosan el van választva, nyugodtan normálisan viselkedik, csupán arcizmainak ideges vibrálása és a kék szempár különös foszforeszkáló fénye engedti megértetni velünk Motta Kornél tragédiáját. Kolozsvár kereskedő világa előtt nem ismeretlen ez a név. Egy évtizeddel ezelőtt még jólmenő, forgalmas üzlete volt a Rudolf-ut egyik sarkán. 1921-ben valamilyen lakáshivatali önkény folytán elvesztette üzlethelyiségét. Elvesztette egzisztenciáját, és ez a tudat az örületbe kergette.

— Aztán mondja csak, Motta ur, miért éppen Rómába indult el? kérdezzük részvétellel.

„Petőfi is megmondta már”

— Odavitt a vágyam... Hiszen már Petőfi is megmondta, hogy „Az embert a vágyai vezérlik...” A feleségemtől ma kaptam levelet, hogy milyen nyomorúságban élnek a kislányommal, hogy nem bírják tovább... Elindultam a papához, hogy szolgáltasson igazságot. Tartozik velem, ugyebár.

— És gyalog akart eljutni?

— Hát vonatra nem volt pénzem... És így nem bírja az ember ezt a keserves életet... Hiszen annyi szenvedésbe még megbolondul az ember... Itt van nálam az édesanyám trafikengedélye (gyűrött kék papirost vesz ki a zsebéből), kis trafikot akartam nyitni ott, a pápa hajléka előtt. Dolgoztam volna.

Megmotozásánál kis dalgújteményt találtak nála. Megkérdezzük, szereti-e a nótát?

— Szeretem a bus nótákat. Én is szoktam komponálni dalokat. Ezek az én egyetlen barátaim.

Mindjárt énekelni is kezd, mély érzelmes hangon.

„Vigyetek a temetőbe,

Hadd menjek én feledőbe...”

Az ügyeletes rendőr elfordul és kitérli szeméből a könnyeket. (k. r.)

Hölgyeim! Előrehaladt idény miatt minden elfogadható áron árusít az

Ideal kalapszalón

a legújabb filz kalapok óriási választékban és átmeneti árakban Cluj, Regele Ferd. 8.

Egy jó tanács!

3-szor 1 kanál konyhasó,
1 kanál szódbikarbóna,
1 liter langyos víz,
hétenként 10-15 perces fürdő, utána:

Höfen

3 hintőpor
és megszabadul kellemtelen izzadásától

HUSZA

AUSZTRIÁB amikor a bécsi töval kapcsolatban detét az osztrák kongresszus nem ausztriai törvénybíráknak egy kszellem ápolására, egy nyári máms Ausztriában alkotó utolsó esztendőkb minden téren az egy más szelleme s ez az osztály éden téren a legmség... Így talál mostani kongress felvetni és megmelyeknek során veit és tétélei refe

A kongressz az osztrák bírák pezte a Grosave az esküszéki bir tethetjük itt a p ket, messzire is a bemutatása s a A kongresszus vetődött a házass Hisz bűnököt nehet — elyben is dályozni, de törv ben nem csupán fentálló törvény szándékot... In zaspár véges for vezetett volna a nem tartja — é a mai házasságj zasságot nem tar bizonyos feltétele mert ő nem aka Az 'osztrák' bir alá kell venni a ját is... Meg től, melyek trag

Sulyos probl S az is kétségte nak, mint jogi Az a magja, h Grozavesucék vo mának, és a for való. S nemcsak nagyon széles eltekintve, hivat berlini publicista kalmából, aki egy olyan helyen te mény szóval me Grozavesucéne fe a férjéről s ez volt, mely szük brutalitások fele zassági kötelme mellyel rendelk házassági tragéd vesucékét s ezé sát, amit az au az ausztriai bir kérdést megoldá vetették s ez l

SHA MÁR

álljunk meg egy félét, sőt a ma jelenti. Karinth rangu magyar Ki kérdezett magatartását. szó és az egész atmoszféra eg modern és f kölcsileg érde mainak helye

Ny
Mindig

HUSZADIKSZÁZAD

AUSZTRIÁBAN ÉP AZOKBAN a napokban, amikor a bécsi törvényszék, a Grozavescu tragédiával kapcsolatban felmentő ítéletet hozott, vette kezdetét az osztrák bírák országos kongresszusa. Ez a kongresszus nem csupán azért ült össze, hogy az ausztriai törvényszékek nyári szünetjén legyen a bíráknak egy kedélyes összejövetele, a testületi szellem ápolására, vagy a bírák érdeklődésének egy nyári mámorban való felimbolygatására... Ausztriában alkotmányjogi változások történtek az utolsó esztendőkből: jórészt egy más osztály állott minden téren az állami szervezet gépezetében; az idő egy más szellemet juttatott érvényre minden téren s ez az osztály és szellem úgy találja, hogy minden téren a legmesszebb menő reformokra van szükség... Így találják az osztrák bírák is; — és mostani kongresszusuknak ez az egyetlen célja: felvetni és megvitatni mindazokat a kérdéseket, melyeknek során az osztrák igazságszolgáltatás szervei és tétellei reformra szorulnak...

A kongresszuson és a kongresszuson kívül is az osztrák bírák részéről heves vita tárgyát képezte a Grosavescu-ítélet, illetve az ítélet kapcsán az esküszéki bíráskodás kérdése... Nem ismerethetjük itt a pro és contra elhangzott véleményeket, messzire is vezetne ezeknek a véleményeknek a bemutatása s alapján véve természetesen is volna... A kongresszus gazdag vitájában azonban felvetődött a házasságjog reformálásának kérdése is... Hisz bűnök nem csupán íjesztő büntetésekkel lehet — elvben is és gyakorlatban is — megakadályozni, de törvényekkel is; hisz számtalan esetben nem csupán az emberi természet, de valamely fentálló törvény megkötése szabadjára fel a bűnös szándékot... In ultima analýzi a Grozavescu házaspár véges formában adott állandó éivódása nem vezetett volna a szörnyű tragédiához, ha az asszony nem tartja — ép a törvény szellemében — urát a mai házasságjog láncain... Ha az asszony a házasságot nem tartja olyan köteleknek, mely csak bizonyos feltételek árán bonthatók fel... illetve mert ő nem akarja, egyáltalán nem bontható fel. Az osztrák bírák viszont úgy látják, hogy revízió alá kell venni a házasságoknak még polgári formáját is... Meg kell szabadítani azokat a kötelektől, melyek tragédiák elindítója lehet...

Súlyos probléma... De a század problémája... S az is kétségtelen, hogy a Grozavescu tragédiának, mint jogi kérdésnek ez a probléma a magja. Az a magja, hogy az ilyen embereknek, mint Grozavescuék voltak, a házasságnak, mint jogi formának, ez a formája, mely ma még uralkodó, nem való. S nemcsak nekik nem, hanem az emberek nagyon széles rétegének. Egyéb bizonyítékoktól eltekintve, hivatkozunk itt csak egyre, — egy berlini publicista írására, ép a Grozavescu-alkalmából, aki egy nagy berlini lap vezető helyén, olyan helyen tehát, ahonnan mindig a közvélemény szólal meg, ép erre mutatott rá. Arra, hogy Grozavescu felfogása, beidegzése a házastársról, a férjéről s ezzel kapcsolatban a házasságról, olyan volt, mely szükségesen bármelyik fél részéről a brutalitások felé vezetett. Egyik a másikat, a házassági kötelek révén, birtokának tekintette, mellyel rendelkezhet. A berlini publicista az utolsó házassági tragédiának szeretné tartani a Grozavescuékét s ezért sürgeti a házasságjog reformálását, amit az ausztriai bírák is felvetettek... S ha az ausztriai bírák nem is fogják e már rég adott kérdést megoldani, becsületükre válik, hogy felvetették s ez legalább is érdekes.

***
SHA MÁR AZT MONDTUK, hogy érdekes, álljunk meg egyszer egy szónál, mely olyan sok-félt, sőt a mai ember legvitálisabb magatartását jelenti. Karinth Frigyes a gondolkodónak is első-rangu magyar író vette egyik utolsó könyvében a *Ki kérdezett?*-ben bírálat alá az érdekes magatartását. Karinth kimutatja, hogy az érdekes szó és az egész hozzátapadó gondolati és lelki atmoszféra egészen újkorú keletű s hogy e modern és frivol fogalom tulajdonképpen az erkölcsileg érdekes és honszusan igaz fogalmainak helyére lépett s hogy az érdekes és

a hozzátartozó állandóan szenzációkra beállított emberi magatartást, különösen az újkorú újságírás s modern zsurnalizmuson táplált műveltség termelte ki. Karinthnak ezzel a mindenkép lényegekre világító tanulmányaival kapcsolatban a gondolkodónak és költőnek is eklektikus Babits Mihály, egy bírálatban azt jegyzi meg, hogy Karinthnak ez az értekezése sem egyéb mint izgató és gondolatébresztő érdekesség, — hogy amit Karinth az érdekesről mond, az is csak érdekes. S hozzáfűzi még, hogy: „e fogalom szülője nem pusztán az újságírás, hanem a kritikai szellemű filozófia is, mely gondolkodásunk igazi értékévé a dogma helyett a problémát tette. A dogma értékmerője lehetett az igazság: a problémája csupán az érdekesség. „Igy nézve — folytatja Babits — az érdekes nem is oly frivol forgalom és meg van a saját külön méltósága az igazzal szemben is: mert ez küzdelmet jelent az igazságért, a vajdó és soha meg nem születő, munkában levő és soha el nem készülő dinamikus igazságot, az emberi érző örök nyugtalanságát.“ A kitünő költő itt kétszerezesen téved:

Először: a probléma nem ellentéte a dogmának: illetve, probléma van a dogmatikus gondolkodás esetében is. A legtipikusabban dogmatikus kor filozófusai, a középkori skolasztikusok minden dogmatikus tételüket egy tudatosan felállított problémával vezették be. Elég betekinteni bármelyik középkori gondolkodó könyvébe, annak ellenőrzésére, hogy a

probléma mindig szükséges lépése a gondolkodásnak; nem pedig értéke. Érték csak a megoldott probléma... Második ellenvetésünk pedig az, hogy a probléma jelentősége sohasem az érdekesség, hanem az, hogy a valósággal szemben való vonatkozása megoldatlan, s ezért tisztázására, az igazságra vár: az igazsággal szemben viszont sohasem az érdekesség a hozzátartozó reláció, hanem az elfogadása s a valóságban való felhasználása...
Gaál Gábor.

Csicserin szerint az orosz szovjet semmiféle propagandát nem folytat Angolországban

LONDON, július 2. Csicserin orosz külügyi népbiztos a „Daily Express“-nek nyilatkozatot adott, amelyben kijelentette, hogy az angol kormány állandóan a szovjet-propaganda beszüntetését követeli, valahányszor Oroszország komolyan akar közeledni Angliához. Csicserin kijelentette, hogy az orosz szovjet semmilyen propagandát nem folytat Angliában. A népbiztos szerint a szovjet és Lengyelország között kitört feszültségnek is kizárólag Anglia az oka. Majd hangsúlyozta Csicserin, hogy a szovjeteknek semmiféle háborús szándékai nincsenek és sajnálja, hogy legutóbbi berlini és párisi tárgyalásain azt közölték vele, hogy Anglia a szovjet ellen irányuló magatartását egyáltalán nem hajlandó megváltoztatni.

Kommunisták tüntetése zavarta meg a dán királyi család hajókirándulását

A rendőrség szórta szét a tüntető csoportot

(Koppenhága, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától). A dán királyi család tegnap olyan incidens középpontjába került, amelyben fejedelmi családok csak a legritkább esetben vehetnek részt, közvetlen közelből. A dán királyi pár mítem sejtve, a legnagyobb lelkiyugalommal Aarhusban éppen hajóra szállni akart, hogy nagyobb kirándulást tegyen, amidőn a kikötőben nagy csapat kommunista verődött össze s fenyegető szavakkal, abcugolással tüntetni kezdett a királyi család ellen.

A tüntető kommunisták menete élén hatalmas plakátok tűnedezték fel, amelyen a következő fel-

írás volt olvasható: „Költséges kirándulások helyett inkább munkanélküli segélyre fordítsatok pénzeket!“

Majd szónokok jelentek meg a tömeg élén s a királyi pár színe előtt hatalmas szónoklatokat mondtak, a királyság intézménye s a királyi pár ellen. A tömeg magatartása egyre fenyegetőbb lett s a királyi pár tehetetlenül és zavartan nézte a tüntetést. Nemsokára azonban nagy rendőrcsapat jelent meg a színen s a tömeget rohammal szétszórta. A királyi pár a tüntetés lezajlása után zavartalanul elindult a kikötőből, hogy a kirándulást megtegye.

Leon Daudet ismeretlen rejtekhelyéről tiltakozik főszerkesztőjének letartóztatása ellen

Páris, július 2. A tragikomédia-számba menő Daudet-ügy még ma is teljes izgalomban tartja Franciaország közvéleményét. Azok a hírek, melyek arról számoltak be, hogy Daudet-t sikerült letartóztatnia a francia rendőrségnek, nem bizonyultak valóknak. Daudet ismeretlen, de igen biztonságos rejtekhelyen most is Franciaországban tartózkodik és kitünően megszerzett maffiája révén — amelynek szervezetét a francia rendőrség a legnagyobb erőfeszítés árán sem tudja leleplezni — küldözgeti harcias cikkeket az „Action Française“ számára. Így az „Action Française“ tegnapi vezércikkét is Daudet írta, amelyben tiltakozik Pujotnak, a lap főszerkesztőjének letartóztatása ellen. A vezércikk arról is beszámol, hogy Daudet önkéntes fogságába naponta százával kapja Franciaországból és a külföldről az üdvözlő leveleket, amelyek mind ama tény felett fejezik ki örömmüket, hogy sikerült kiszabadulnia a börtön-

ből. Mindenesetre érdekes, hogy a levélírók mind tudják, hogy Daudet hol rejtőzik, csupán a francia rendőrség nem tud rábukkanni rejtekhelyére. Egyébként a hatóságok meg vannak győződve arról, hogy az „Action Française“ szerkesztősége ismeri Daudet rejtekhelyét.

Mindennemű bankügyletek.

Bármilyen értékpapír, vasuti kötvények, korona és aranyjárdékok, rente improprietary vétele és adása. Lombard.

Erdélyi Takarékpénztár

Str. Reg. Maria 38. Tholdy, László & Co.
Telef. 5-82.

Nyári ujdonságok

Mindig a lelegegásabb, legfinomabb és legolcsóbb az

Grenadinok selymek etc. AU PRINTEMPS divatruházban

Mátyás király-tér 18. a Központi szálloda épületében

Zsidó poétika a XI. századból

Móse Ibn Ezra poétikájának első teljes héber kiadása

Mint költő már rég méltó népszerűségnek örvend Móse Ibn Ezra, a XI. században Spanyolországban élt héber poéta. Salómó Ibn Gabiról és Jehuda Halévi mellett ő foglalja el a középkori héber költő-triumvirátusában a harmadik helyet. De annál kevesebben tudnak arról, hogy Móse Ibn Ezra egyúttal nagy esztétikus is volt. Sőt, ő volt a középkori héber költészet fénykorának egyetlen kritikusa és irodalomtörténésze.

Hogy ezen tárgy — kulturtörténeti szempontból is nagybecsű — műve a híres „Stibl“ kiadó cég által „Sirat Jiszrael“ címen mégis csak most érte el első teljes kiadását, annak okát kizárólag abban találhatjuk, hogy Móse Ibn Ezra nem héber, hanem arab nyelven írta meg ezt a művét. Már pedig tény, hogy örökös helyet a zsidó nép irodalmában csupán a héber nyelven megírt művek nyernék.

A pusztulás átka leleselkedett Móse Ibn Ezra poétikájára is. Héber fordítóira nem akadt, mert a szépirodalommal foglalkozó arab zsidók az eredetét is értették, a nem arabul beszélő zsidók pedig nem foglalkoztak világi szépirodalommal, hanem inkább a Talmud tengerébe merültek, vagy pedig a Kaballa titkos tanaiban buvárkodtak. De az oxfordi híres könyvtárban a műnek mégis sikerült kívánnia a megváltás hírnökeit. A nagy zsidó kutatók: Steinschneider, Greetz, Munk és Bacher alaposan áttanulmányozták ott a becses arab kéziratot és műveik számára rengeteg értékes történeti adatot merítettek belőle. Sőt Steinschneider és Schreiner a műnek egyes részeit le is fordították európai nyelvekre. De hogy az egész mű egy méltó héber fordítás révén minden országok és minden korok zsidóságának hozzáférhetővé és így az össz-zsidóságnak közkincsévé válhasson, ahhoz a héber irodalom mai reneszánszának kellett elérkeznie.

A közérdeklődésnek engedve, a néhány hónap előtt fiatalon elhunyt híres orientalista: Bencion Halper (a sémi nyelvek tanára Philadelphian) fordította a művet héberre, körülbelül 800 esztendővel annak megírása után. A hosszú várakozási időért a szerző talán némi-kép kárpótolva van azzal, hogy a fordítás korántsem oly dőcögős és homályos, mint a középkori Tibbonidák fordításai, hanem sima és világos.

Külső formájára nézve a mű válasz akar lenni egy — valóban létezett vagy csak költött — mecenásnak a poétikára vonatkozó kérdéseire, aki felvilágosítás végett Móse Ibn Ezrahoz fordul.

A válasz a következő 8 fejezetbe van összefoglalva. I. Néhány szó a retorikáról. II. A költészet és a költő. III. Miért természetes a költészet az araboknál és mesterséges a többi népeknél. IV. Zsidó államiságunk idején volt-e költészetünk? V. Miért irnak a spanyol zsidók szebben, mint a többi zsidó költők? VI. Milyen legyen az ideális költői mű? VII. Lehetséges-e, hogy valaki álmában verset költöjön? VIII. A versépités módja.

Az utolsó fejezet 20 kisebb szakaszra oszlik és mint az egész mű legfontosabb része a könyv felét teszi. A „versépités“ 20 szabályát a finom ízlésű arabpoétikákból kölcsönözhetjük — mind megfelelnek a mai kor ízlésének is — a szabályok illusztrálására azonban az arab és a középkori héber költőktől vett példákon kívül mindig a Szentírásból is hoz citátumokat, mintegy igazolásul annak, hogy a műköltészethez az őshéber is értettek, sőt abban az arabokat meg is előzték.

A mű mindegyik fejezetének megvan a maga érdekessége, de különösen értékes az V. fejezet. Itt mutatkozik Ibn Ezra, mint az élesszemű kritikus, esztétikus és irodalomtörténész. Itt sorra veszi az összes spanyolországi Héber nyelvészeket és költőket, kezdve Ibn Chájuggal, a tudományos héber nyelvtan megalapítójával és végezve saját legfiatalabb kortársaival.

Adatai megbízhatók. Ibn Ezra tisztában volt feljegyzéseinek fontosságával. Jó maga

rosszalja, hogy elődeinek nem volt kellő történeti érzékük és nem hagytak reánk megfelelő történeti adatokat. Épp ezért jegyzi fel hazájának tudósait, költőit, nehogy ezeknek az emléke is kivesszen. Még csak növeli feljegyzéseinek értékét azon érdekes körülmény, hogy korának összes költőit és tudósait személyesen ismerte, akárcsak a nemrég elhunyt nagy dán kritikus: Georg Brandes.

Móse Ibn Ezra fölötté alkalmas volt a kritikus szerepére. Nem csupán, mivel mint költő az elsők közé tartozott és mivel mind az arab, mind a héber irodalomban teljesen járatos volt, hanem főképpen azért, mivel remek költeményeit nem találomra, hanem tudatos önkritikával csiszolta oly nemesre és szorgos gondossággal formálta a választékosság oly magas fokára. Természetes tehát, hogy ezt költőtársaitól is elvárta és azokat magas mértékkel mérte. A kevésbé tehetségesek nevét tudatosan elhallgatta. Nem méltók a megörökítésre. Bírálata rövid, velős és őszinte. Néhány szóval kiragadja a legjellemzőbb vonásokat és ítélete mindig találó.

De figyelme — mint Brandesnek — kiterjed a költők személyére is. A spanyol korszak legnagyobb költőjéről és bölcsészéről: Salómó Ibn Gabirólól megjegyzi: „... de mégis uralodni engedte indulatos lelkét nagy esze fölött.

Nem bírván legyőzni dühét és megbirkózni a Sátánnal, amely benne lakozott: könnyen szánta reá magát nagy embereknek megbántására, sőt irásban is gunyt üzött belőlük. Holott az igazi bölcsesség abban áll, hogy az értelem legyőzze az indulatot és a nyers ösztönt.“

Fejtegetéseit — arab módra — dusan tartja arab, görög és héber eredetű közmondásokkal. Jó maga is gyakran mond találó megjegyzéseket. „Ha lehetséges volna a balgát okossá tenni azáltal, hogy gunyoljuk, ugy a gunyolással a vakot is meg lehetne gyógyítani.“ Vagy: „Nincs oly veszélyes ember, mint az, akit nyelvétől való félelemből tisztelnek.“ Vagy: „Legkárosabb az az ember, kinek beszélőképessége felülmulja szellemi képességét és jellemének szilárdságát.“

Szép erkölcsi tanításainak kedvéért gyakran el is tér a tárgytól. Az egész műnek a középpontjában, mint ideál: az erkölcsi tökély áll. Olvasásközben szinte az antik görög korban érzi magát az ember.

A művel sokat nyer a zsidó tudományos világ. De, hogy azt a héberül olvasó nagyközség is nagy élvezettel olvashatja, azt a tudós fordítónak köszönhetjük, ki a szöveghez magyarázó széljegyzeteket fűzött, eléje pedig egy tudományos bevezetést írt.

Fleischer Lipót

Délbácskában automobilos gyermekrablólórtól retteg a lakosság

Két kisfiu eltűnt Szerbelemérről. A hatóságon erélyesen nyomoznak a titokzatos autó után

(Nagybecskerek, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A múlt héten az a fantasztikusnak látszó hír terjedt el a Délbánságban, hogy egy titokzatos fekete autó száguld végig a délbánsági községekben, amelynek utasai elrabolják az utjukba kerülő gyermekeket.

A hírek szerint a fekete autó először a Pancsova közelében fekvő Pomoljica községben tűnt fel, ahonnan Crepaja, Ovcsa, Borcsa és Kovin községeken át folytatta útját Becskerek felé.

A hír a délbánsági lakosság körében rendkívül nagy rémületet keltett. A hiszékeny emberek szerint a titokzatos fekete autó utasai kegyetlenül vértüket veszik az elrabolt gyermekeknek, holttesteiket pedig az épülő pancsova-belgrádi hid pillérei alá ássák. A babona szerint ugyanis minden épülő híd nál szükség van gyermekáldozatokra.

A legtöbb bánsági községben akkora a lakosság félelme, hogy napok óta nem engedik az uccára a gyermekeket. A hatóságok a fantasztikus hírekkel szemben teljesen tehetetlenek voltak és semmiképpen nem sikerült lecsillapítaniok a lakosság rettegését. Végül is a pomoljicai, crepajai és a kovini csendőrségek jelentést tettek a pancsovai államügyészségnek, amely a lakosság megnyugtására elrendelte a legszigorúbb nyomozást a fekete autó ügyében, egyben pedig utasította a hatóságokat, hogy a legnagyobb szigorral járjon el a rémhir terjesztői ellen abban az esetben, ha az egész ügy valótlannak bizonyulna.

A Pancsova környéki csendőrségek megindították a nyomozást, amelynek során több szemtanu jelentkezett, akik látták a nagy sebességgel haladó fekete autót.

A szemtanuk szerint a feltűnően nagy gépkocsiban, amelyen semmiféle szám, vagy jelzés nincs, két fiatalember ül, akiket azonban senki sem tudott felismerni.

Mint Becskerekéről jelentik, szombaton a Felsőbánságban tűnt fel a fekete autó. Szombaton délután a Becskerek—szerbeleméri országúton több földműves egy nagy gyorsasággal haladó gyanús fekete autót látott, amelyben két ember ült. Szombaton este titokzatos módon eltűnt két szerbeleméri kisfiu. A gyermekeknek teljesen nyomuk veszett és mindeddig nem kerültek elő.

Az eltűnt gyermekek szüleinek feljelentésére a szerbeleméri csendőrség megindította a nyomozást és megállapították, hogy szombaton

egy jól öltözött ismeretlen fiatalember tartózkodott Szerbeleméren és különböző ígérekkel rá akarta venni az uccán játszódozó gyerekeket, hogy menjenek vele sétálni.

Az eltűnt gyermekek a szerbeleméri csendőrség feltevése szerint engedtek a rábeszélésnek és követték az idegent a falu határába, ahol többen látták a várakozó fekete autót.

A szerbeleméri községi elöljáróság a csendőrség utasítására vasárnap délelőtt kidoboltatta a községben, hogy senki se engedje felügyelet nélkül az uccára gyermekeit.

A szerbeleméri—becskereki vonaton vasárnap délelőtt egy gyanús viselkedésű, választékosan öltözött 30—35 évesnek látszó fiatalember utazott. Az idegen sorra járta a vasuti fuikéket és mindenütt beszélgetést kezdett a gyermekekkel. Többek között két szerbeleméri második gimnázista fiut is megszólított és csokoládét ajánlott nekik, ha autózni mennek vele.

A diákok elfogadták a csokoládét, amikor azonban Becskerek állomáson kiszálltak, oda-siettek az állomáson tartózkodó Farkas Gejza szerbeleméri földbirtokoshoz és elmondották neki a gyanús ismeretlen ajánlatát.

A fiatalember az alatt az állomás kijárójánál várakozott a fiukra és figyelte a jelenetet. Farkas Gejza már csak az elsiető alakját pillantotta meg.

Figyelmeztette a közelben szolgálatot teljesítő rendőrt, aki a gyanús ember után sietett, mire azonban az uccára ért, az idegennek már nyoma veszett.

A bánsági községekben a legnagyobb apparátussal folyik a nyomozás a fekete autó rejtélyének kiderítésére. A hatóságok meglehetősen fentartással viseltetnek a széles rétegekben elterjedt fantasztikus hírekkel szemben és azon fáradoznak, hogy megállapítsák, mi a valóság azokból.

UJ GYÓGYSZERTÁR

MIRCEA STEFÁN, Calea Regele Ferdinand (Ferencz J.-ut) 82 alatt v. „Ageco“ üzlet-helyiségében gyógyszerterát megnyitotta.

MORAVETZ
TIMISOARA: MINDEN ZENEMÜVET GYORRAN
OLCSÓN ÉS DONTOSAN SZÁLLIT!

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját molymentesíti **Cink Cluj**

Minta
válasz

S

divat
nagyá
Cal. R

kir

Telefon

Egy amerikai lap szerint Mexikóban rommá bombáztak több, katolikusok által lakott várost

Kétezer katolikust büntető kolóniákra deportáltak?

New-York, július 2. Az „America“ című folyóirat Parsons nevű publicistájának tollából fantasztikusan hangzó cikk jelent meg, amely a mexikói vallásüldözésekkel foglalkozik. A cikk szerint Celles köztársasági elnök nemrégiben rendeletet adott ki arra, hogy Mexikó alsó tartományai nagyrésznél lakosságát, melyet főleg híthű katolikusok laktak, egy-két városban koncentrálják össze. Természetesen a lakosság ennek a hihetetlenül hangzó felszólításnak nem tett eleget, mire a köztársasági elnök rendeletére a katolikusok által lakott városokat egy-kettő kivételével repülőgépről rommá bombázták. A repülő-támadást, a hír szerint, maga Amaró hadügyminiszter vezette. A repülő-támadásnak a hákláraitelt városokban rengeteg halott áldozata van s ezenkívül a bombázás elől

elmenekültek száma mintegy 30 ezer főnyire rug, akik valósággal földönfutókká lettek.

A cikk szerint a rémségeknek ez a sorozata nem zárult le a bombázással, mert közvetlenül ennek megtörténte után a kormány elrendelte, hogy kétezer katolikust büntető kolóniákra deportáljanak. A számzött püspökök száma huszonháromra szaporodott. A cikk szerzője szerint a Mexikóból menekülő katolikusok számára az Unió Mexikóval határos területein külön telepeket kellett építeni, hogy a menekülteket elhelyezhesse.

Természetesen, ezek a jelentések annyira fantasztikusak s minden képzeletet felülmúlnak, hogy a bennük foglalt események valóságát fentartással kell közölnünk.

Byrd szerint a rendszeres óceánrepülés megvalósítása még hosszú időn keresztül lehetetlen

Byrdet egész utjukon balszerencse kísérte

Páris, július 2. Az izgalmas Werne-regényekre emlékeztető romantikus megszabulás után Byrd kapitány és társai vonatra ültek és ma éjjel 12 órakor Párisba érkeztek. Párisban természetesen nagy ujjongással fogadták s a francia kormány vendégeiként szállásolták el őket.

Jó néhány órán keresztül az egész világot tévedésben tartotta Byrdék sorsának alakulása, amennyiben az összes lapok azt a hírt közölték, hogy Byrdék francia földön leszállottak. Amerikába is eljutott ez a hír, ahol egész éjszaka ébrenlévő tömegek várták a kedvező híreket. Amikor híre ment, hogy Byrdék Páris felett leszállás nélkül elrepültek, Bécsben is kigyultak a fényszórók, hogy irányt mutassanak az eltévedt pilótáknak. A bécsi tömegek, amelyek Aspernben várták a pilóták leszállását, csak hosszú várakozás után oszlottak szét meglehetősen csalódottan.

Newyorkban a Byrd repülőgépén utazó négy pilóta felesége a legnagyobb izgatottsággal várta a férjeik sorsáról szóló híreket s amikor végre megérkezett a jelentés, hogy férjeik szerencsésen partot értek francia földön, a négy asszony örömeiben zokogni kezdett.

Haditanács a repülőgépén

A Byrd repülésével kapcsolatos eddigi jelentéseket összefoglalva, megállapítható, hogy Byrdék szándékosan szállottak le a tengeren, mert azt vélték, hogy gépük, ha szárazföldön szállanak le, tönkremegy. A leszállás Dauville és Trouville strandja előtt történt, úgy, hogy a homokos talajba furódott gép megmenthetőnek látszik.

Bizonyos, hogy Byrd hajnali három órakor még Páris fölött keringett, de a roppant felhőszakadás miatt nem láthatta a repülőter fényszóróit. Byrd kijelentette, hogy a leszállást rövid haditanács előzte meg a repülőgépén, melynek eredményeképpen megállapították, hogy a tengerre való leereszkedés a legmegfelelőbb megoldás.

Mikor a repülők partra értek, első dolguk az volt, hogy felköltötték a világító-torony őreit, aki több matrózt kerített. Ezek segítségével a repülők partra vontatták a Miss Columbiát.

„A francia repülőszolgálat szervezete hasznavehetetlen...“

Az a körülmény, hogy Byrd éjfél 1 órakor Páris közvetlen közelében repült s öt óra hosszat bolyongott irányt tévesztve, hogy reggeli 6 óra tájban a tenger felszínére legyen kénytelen leszállani, azt bizonyítja, hogy a francia repülőszolgálat szervezete teljesen hasznavehe-

tetlen s éppen sorsdöntő időkben végzetesen felmondta a szolgálatot. Mig a repülők az Óceán felett voltak, a nagy óceáni gőzösk szikrajelzései ugyszólván percenként tájékoztatták őket, mikor azonban este 9 órakor elértek a kontinenst, szinte nyomuk veszett.

Még sohasem szenvedtem ennyit...

Byrdet Párisba való megérkezése után az újságírók természetesen megrohanták kérdéseikkel. A kimerült pilóta a nagy ostromnak engedett s fogadta a „Matin“ munkatársát, aki előtt kijelentette, hogy legjobban akkor volt megijedve, amikor a vélt szárazföld helyett tengerre kellett leereszkednie. Sem északi repüléseiben, sem tengeri utján nem szenvedett megközelítőleg sem annyit, mint amikor irányt vesztetten kóválygott gépével Franciaország felett.

Az „Uj Nemzedék“ párisi munkatársa szerint, Byrd kijelentette, hogy az északi sark átrepülése sokkal könnyebb feladat, mint az Óceáné. Byrd szerint a rendszeres óceánrepülés megvalósítása még hosszú időn keresztül lehetetlen, mert rengeteg statisztikai adatot kell összegyűjteni a légköri viszonyokról.

Chamberlin véleménye szerint Byrdet egész utjukon balszerencse kísérte, amit fokozott az a baj is, hogy a francia rádiószolgálat nincs kellően megszervezve. Byrd véleményével szemben Farman ismert francia repülőgyáros az eddigi óceánrepülések közül Byrd utját mondja a legjelentősebbnek, mivel ezáltal bebizonyosodást nyert, hogy Amerika és Európa között rendszeres forgalom létesíthető. A repülőgyáros egyben azt is közölte, hogy Drouhi francia pilóta július folyamán kísérletet fog tenni Párisból Newyorkba való repülésre.

Ujabb kísérletezés

Washingtoni jelentés szerint Pondo pilótahadnagy komoly előkészületeket tesz arra, hogy Sanfranciscóból Tókióba, vagy Manillába leszállás nélkül elrepüljön.

Egyidejűleg Koppenhágából jelentik, hogy egy Drajkov nevű kiváló dán katonapilóta Focker-gépével 3000 méter magasságban óránként 400 kilométeres sebességet ért el. A maximális sebességnél a gép légsavara a megfeszített működéstől szétrobbant, a gép nyilegyenesen zuhanni kezdett, de a repülőnek sikerült ejtőernyővel a gépből kiugrania.

Lábizzadástól olcsón és biztosan szabadul, ha lábvizébe PEDISAN lábsót kever

Bámulatos olcsó könyvvásár
Unió-ucca (Str. Memorandului) 16. A magyar, német, francia irodalom színe-java félingyen! **Csak 8 napig tart**

P á r i s b ó i
Mintás crepe de Chinek
Mintás Georgek

P á r i s i

Mintás grenadinok dus választékban raktárra érkeztek

Szabó Jenő

női
divat-különlegességek
nagyáruházában - Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 5.

Kérem

kirakataim

szives megtekintését

Telefon **4-79** Telefon

étfő, 1927 július 4
ét és megbirkózni a
ott: könnyen szánta
k megbántására, sőt
lük. Holott az igazi
az értelem legyőzze
lönt.”

ódra -- dusan tar-
eredetű közmondá-
mond találó meg-
es volna a balgát
gunyoljuk, ugy a
ehetne gyógyítani.”
ember, mint az,
tisztelnek.” Vagy:
kinek beszélőkép-
ességét és jellem-

kedvéért gyakran
münek a közép-
rkölesi tökély áll.
ik görög korban

zsídó tudományos
olvasó nagykö-
rashedja, azt a tu-
ki a szöveghez
zött, eléje pedig
rt.

Fleischer Lipót
ablóktól
noznak

talember tartóz-
aböző ígéretekkel
szadozó gyereke-
ni.

rbeleméri csend-
t a rábeszélésnek
határába, ahol
e autót.

áróság a csendör-
tt kidoboltatta a
gedje felügyelet

ronaton vasárnap
i, választékosan
fiatalember uta-
vasuti fülkékét
ett a gyermekek-
eleméri második
és csokoládét
nek vele.

koládét, amikor
kiszálltak, oda-
ó Farkas Geza
és elmondották
tát.

más kijárójánál
te a jelenetet.
ő alakját pillan-

szolgálatot telje-
er után sietett,
idegennek már

nagyobb appa-
ete autó rejté-
ok meglehető-
rétegekben el-
ában és azon
mi a valóság

AR
e Ferdinand
geco“ üzlet-
nyayította.

ETZ
ET-GYORIAN
ZÁLLIT!

Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felolvasó szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap

5687. T. m. z. 3.
1927. július 3.

Hétfő

5687. Tamuz 4.
1927. július 4.

Olvasóinkhoz!

Az új évnegyed alkalmából szeretettel szólítjuk fel előfizetőinket és olvasóinkat az Uj Kelet fokozott támogatására. A mi lapunk erőforrása az olvasók táborának hozzájáruló szeretete és a lap munkásainak lelkes odaadása. A nehéz gazdasági időkben nehéz harcot vív az Uj Kelet a zsidóság morális jogainak érvényesüléseért, és egzisztenciájáért. Barátaink és híveink táborára kell, hogy megértse, mit jelent az, minden szubvenciótól függetlenül végigharcolni a zsidósággal az igazság harca. Kell, hogy ezekben az időkben minden olvasónk támogasson bennünket. Kérjük lapunk barátait, ujjítsák meg előfizetéseiket, akik pedig hátralékban vannak, küldjék be haladéktalanul a hátralékos összeget a laphoz csatolt utalvány útján.

Az Uj Kelet Kiadóhivatala

— Budapesttől ezer kilométerre földrendést észleltek. Budapestről jelentik: A budapesti földrendéstani obszervatórium készülékei július 1-én 0 óra 25 perckor ezer kilométer távolságból földrendést jeleztek. A budapesti műszer maximális kitérése 5 milliméter, a valóságos földmozgás 0.04 milliméter volt. Ugyanezen a napon 9 óra 21.5 perckor is jeleztek a műszerek szintén ezer kilométer távolságból földrendést. Ez alkalommal a műszer maximális kitérése 68 milliméter, a valóságos földmozgás 0.6 milliméter volt Budapestben. A hamburgi földtani intézet szeizmográfja ma délelőtt heves földrendést jelezett, amelynek központja körülbelül 2000 kilométer távolságban volt. A földtani intézet véleménye szerint a földrendés valószínűleg a kisázsiai partvidéket rázkódtatta meg. Az ucei belga obszervatórium szeizmográfja ma délelőtt 9 óra 52 perc 23 másodperckor heves földrendést jelezett, amelynek központja 2100 kilométer távolságban lehet, valószínűleg a Földközi tengeren, Görögország nyugati partvidékén. A menianói obszervatórium közlése szerint az intézet szeizmográfiai készüléke erős földrendést jelezett, amelynek félszáz 3500 kilométernyire lehet. Bariban és Avellinóban ma reggel két földlökést éreztek, amelyek azonban kárt nem okoztak.

— **Doktorráavatás.** A prágai német tudományegyetemen Legmann Izraelt az összes orvostudományok doktorává, Legmann Jakobot pedig gyógyszerészmesterré avatták.

Nehéz székelésben szenvedők, akiknek a végbélbajok, az emésztési zavarok és agyvértódlás, a fejfájás és szivdobogás teszik az életet nehezzé, igyanak reggel és este egynegyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Klinikai vezető orvosok igazolják, hogy a Ferenc József viz hasmütetek előtti és utáni időszakokban is nagyértékű hasajtónak bizonyul. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Az albán-jugoszláv konfliktus új világ-háborúval fenyeget

Berlin, június 2. A „Berliner Tageblatt” legutóbbi számában foglalkozik az albán-jugoszláv konfliktussal, amelyben megállapítja, hogy ez a konfliktus a legnagyobb veszedelmet rejti magában. A lap szerint az Albánia és Jugoszlávia között felmerült ellentétek olyan problémakomplexumot ölelnek fel, amely jóval veszedelmesebb és égetőbb, mint az angol-orosz kérdés. Ez a konfliktus — fejezi be cikkét a lap — Európát egy új világháború rémével fenyegeti.

Kolozsvár új rendőrigazgatója. A belügyminisztérium tegnap érkezett távirati rendelete Victor E. Pulca rendőrfelügyelőt delegálta a kolozsvári rendőrprefekturai igazgatói posztjába. A prefektúra új igazgatója eddigi működése alatt a város lakosságának minden rétegében csak szimpátiát váltott ki működésével. Pulca igazgató egyike a kolozsvári rendőrség legképzettebb vezetőinek, akinek jelentékeny része van a rendőrségreorganizálásában és az ügyosztályok megszervezésében. Az új rendőrigazgató kijelentette munkatársunk előtt, hogy teljes odaadással kívánja a város lakosságának érdekeit szolgálni, nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül. Kolozsvár lakossága örömmel és elégtétellel veszi tudomásul Pulca Victor előléptetését.

Temesvári és aradi előfizetőink figyelmébe

Értesítjük temesvári és aradi előfizetőinket, hogy lapunk bánáti kiadóhivatalának vezetésével Porgesz Géza urat biztunk meg, aki bánáti vonatkozású ügyeinkben kiadóhivatalunkat képviselni fogja. Kérjük lapunk bánáti barátait, hogy Porgesz Géza urat munkájában támogatni szíveskedjenek. Uj Kelet kiadóhivatala.

Ne szalassza el szerencsését!

A eszt. sorsjáték lényegesen meg lett javítva az új játékhoz, melynek húzása már f. é. július hó 20-án kezdődik. Rendeljen azonnal, tekintettel a készlet csekély voltára, sorsjegyet a szerencséséről mindenütt közismert

UNGÁR BANKHÁZTÓL
Kosice (Kassa) Malom-u. 20. ahol a legutóbbi húzáson többek között 200.000, 60.000, több 50.000 stb. nagy nyeremények lettek megnyerve. A sorsjegyek árai: 1/1 80, 1/2 40, 1/4 20 és 1/8 10 k. Nevezett cég szívesen szolgál prospektussal és felvilágosítással.

Ibolyacsokrot kap minden hölgy az „Ibolyafaló” hétfői előadásain a Színkör-Mozgóban

A SCHULTZ-virágüzlet ajándéka.

Minden reklamnál többet ér a „DREHER-HAGGENMACHER” SÖRÖK országosan elismert kiváló minősége

A FAMILIA kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

— **A Népszövetség anyagilag támogatja a megtámadott államokat.** Londonból jelentik: A „Daily Mail” diplomáciai tudósítójának közlése szerint a Népszövetség pénzügyi bizottsága elé francia, lengyel és finn delegátusok javaslatot terjesztettek be a megtámadott államok esetleges pénzügyi támogatásáról. A javaslat szerint abban az esetben ha, valamelyik ország ellenséges támadás áldozatává válik, a konvenciót aláíró hatalmak megfelelő százalék arányában kötelesek a megszorult államot pénzügyi tekintetben támogatni.

Galgóczy magántanfolyam és Jogiszeminárium

Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. (Baross-utca). Előkészít középiskolai magánvizsgákra, érettségire, alapvizsgákra, szigorlatokra. —

Kitűnő jegyzetek.

Megérkeztek a legszébb tavaszi

Hölgyeim k a i a p-ujdonságok

MOSKOVITS-salonba

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 3 sz. (Wesselényi u.)
Hátul az udvarban. Átalakítások legizlésebben olcsón készülnek

Csuz,

biztos győ
 patak, Ko
 Vasuti áll
 szobák, go
 és כשר el
 ves sétányo
 és táncz

Nyitva ma

Elő- és utó
 jegyzéseket
 tós

— **Az ös
 gálják.** A ko
 közlése szeri
 automobilszer
 melyeknek ok
 ságában s ne
 lehet keresni
 törvény harm
 zással elrende
 hétfőtől kezd
 Akik e rende
 eleget, 5000-
 tetéssel sujt
 rendelet végre
 az ellenőrzést
 nosok álland
 magukat,

— **Felak
 sen büntete
 törvényszék**
 Tegnap a zár
 vette, hogy a
 kájában, az u
 ukrácson egy
 azonnal felny
 lakrácsról a k
 totta magát,
 szerencsétlen
 A fogházügyé
 ról a rendőrs
 szállt ki a h
 Immerglück re
 őri bizottság
 Kondzalek Jó
 azonos, aki t
 jelenleg kisel
 volt itélve. K
 részét már ki
 dult volna a
 nem lehetett
 nüknek látszik
 sötét zárka —
 a halálba men

* **A köz
 körrendeletet
 orvosoknak, h
 ahol erógép v
 tatnak, — ren
 sát, amely gy
 és gyógyárukat
 tásban szállítja
 Főter 26. Kérj**

— **Nem
 halálraítél**
 jelentik: Saec
 a bostoni bíró
 ságért halálra
 volna őket vé
 tását már né
 szombatra tűz
 elmaradt, me
 tőző olasz ana

**Kemál pa
 stantinápolyból**
 köztársaság meg
 tartózkodott s e
 új fővárost, teg
 diszkuszióval K

— **Agyonl
 gármestere.**
 nők, Belgrád e
 lőtte magát. Te
 hogy Pavlovics
 a várossal, amel
 mérnök nem tu
 telt óvadékat.

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal) Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és **כשר** ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek. Naponta tér- és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság**. Posta: Ileanda-Mare

— Az összes automobiloikat felülvizsgálják. A kolozsvári rendőrprefektúra hivatalos közlése szerint, az utóbbi időben gyakori automobilszerencsétlenségekre való tekintettel, melyeknek okait igen gyakran a gépek rossz állapotában s nem mindig a sofförök hibájában lehet keresni, a rendőrprefektúra a közlekedési törvény harmadik paragrafusára való hivatkozással elrendelte, hogy az összes automobiloikat hétfőtől kezdve ellenőrzésre be kell mutatni. Akik e rendelet intézkedésének nem tesznek eleget, 5000—10.000 lejig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatnak. Minthogy a rendőrség a rendelet végrehajtását szigorúan ellenőrizni fogja, az ellenőrzést idejében elmulasztó autótulajdonosok állandó molesztálásoknak tehetik ki magukat.

— Felakasztotta magát egy többszörösen büntetett előéletű fogoly a kassai törvényszék fogházában. Kassáról jelentik: Tegnap a zárkavizsgálatot tartó fogházör észrevette, hogy a törvényszéki fogház fegyelmi zárkájában, az ugynevezett sötét-zárkában az ablakrácsra egy akasztott ember lóg. A fogházör azonnal felnyitotta a zárkát és levágta az ablakrácsról a kötelet, melyre a fogoly felakasztotta magát, azonban már nem segíthetett a szerencsétlen emberen, mert az már kiszenvedett. A fogházügyészség azonnal értesítette az esetről a rendőrséget, ahonnan rendőri bizottság szállt ki a helyszínre Slanina rendőrorvos és Immerglück rendőrfelügyelő vezetésével. A rendőri bizottság megállapította, hogy az öngyilkos Kondzalek József gölnici születésű zsebtolvajjal azonos, aki többszörösen büntetett előéletű és jelenleg kisebb lopásokért hathavi fogházra volt ítélve. Kondzalek büntetésének nagyobb részét már kitöltötte és augusztus 5-én szabadult volna a börtönből. Öngyilkosságának okát nem lehetett megállapítani, azonban valószínűnek látszik, hogy a fegyelmi büntetés — a sötét zárka — viselte meg annyira idegeit, hogy a halálba menekült.

* A közegészségügyi miniszter szigorú körrendeletet adott ki az iparférfelügyelőknek, főorvosoknak, hogy minden gyárban és üzemben, ahol erögép van foglalkoztatva és munkások tartatnak, — rendeljék el a mentőszekrény felállítását, amely gyors segélyhez szükséges kötszereket és gyógyárakat tartalmazza. Legolcsóbb összeállításban szállítja Rózsa M. Royal drogériája Cluj, Főter 26. Kérjen ajánlatot.

— Nem merik kivégezni a Bortonban halálraítélt olasz anarchistákat. Bortonból jelentik: Sacco és Lanzetti olasz anarchistákat a bostoni bíróság már félévvel ezelőtt gyilkosságért halálra ítélte és már régebben ki kellett volna őket végezni, azonban az ítélet végrehajtását már négyszer elhalasztották. Legutóbb szombatra tüzték ki a kivégzést, de az ísmét elmaradt, mert a hatóságok félnek a fenyegető olasz anarchisták bosszújától.

Kemál pasa Konstantinápolyban. Konstantinápolyból jelentik: Kemál pasa, aki a török köztársaság megalakulása óta állandóan Angorában tartózkodott s egyetlen esetben sem hagyta el az új fővárost, tegnap elnöksége óta először nagy diszkrisérettel Konstantinápolyba érkezett.

— Agyonlőtte magát Belgrád volt polgármestere. Belgrádból jelentik: Pavlovics mérnök, Belgrád egykori polgármestere tegnap agyonlőtte magát. Tettének okát arra vezetik vissza, hogy Pavlovics nemrégén szállítási szerződést kötött a várossal, amely kitűnő üzletnek ígérkezett, de a mérnök nem tudta előkeríteni a város által követelt óvadékot.

Közgazdaság

Közzétették a gazdasági vilákonferencia határozatait

A be- és kiviteli korlátok megszüntetése és az egységes vámnomenklatura. Az ipari koncentrációk szükségét a munkásság is elismeri

(Genf, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Genfben két héttel ezelőtt lezajlott gazdasági vilákonferencia bonyolult és messze elágazó anyagának áttekinthető eredményét most tette közzé a Népszövetség mellett működő Munkaügyi Hivatal. Eszerint a következő főelvek jutottak a konferencián érvényre.

1. Mindazok a korlátok, amelyek a világháboruban és a háborút követő bonyodalmas időben kényszerből, vagy gyakorlati indokokból életbe léptek, a lehető legrövidebb időn belül kell, hogy megszűnjenek. A „korlátok“ alatt értendők főképen az egyes országok között fennálló be- és kiviteli megszorítások. A Népszövetség ugyanilyen értelmű nemzetközi konvenciót készített elő, de realizálását egy diplomáciai konferenciától tette függővé. A népszövetségi tanács határozata értelmében ez a tanács novemberben fog összeülni.

2. Bevezetendő minden országban az egységes vámnomenklatura. Ebben az esetben ugyanis az exportörök és importörök munkája nagyon megkönnyebbülne. A selyemipar képviselői voltak kezdeményezői ennek a nomenklaturának és a Népszövetség gazdasági szekciója már megbízást kapott a népszövetségi tanácstól az új

nomenklatura megszerkesztésére.

3. A kereskedelmi szerződések egységesítését, illetve a szerződések megkötésénél minden országban egységes módszer szerint való eljárást határozott a konferencia. Követeli ezzel kapcsolatban, hogy a kereskedelmi szerződésekben a jövőben a választott bíróságokról szóló záradékból ne hiányozzék e kitétel: „Vitás esetekben a Hágában működő nemzetközi törvényszék illetékes“. Követelik továbbá a stabilitást, vagyis, hogy a tarifák az egyes országokban legalább öt esztendőre legyenek érvényben. Ezeket az új kereskedelmi politika legfontosabb alapelveiként ismerték fel.

4. A munkásszindikátusok elismerték a nagy ipari koncentrációk jogosságát és helyességét, de csak abban az esetben, ha ez a koncentráció nem károsítja sem a munkásság érdekeit, sem pedig drágaságot nem idéz elő. Az állam feladata, hogy az ipari koncentráció törvényes irányvonalakat nyerjen.

5. A konferencia határozatait a Népszövetség kedvezően fogadta és júniusban történt megállapodások értelmében őszkor a határozatok realizálására kerül a sor.

Bratianu Vintila elismeri, hogy szükség van külföldi kölcsönre

A Banca Nationala angol kölcsönről tárgyal a lej stabilizálására

(Bucuresti—Bukaresti) június 2. Az Uj Kelet tudósítójától. A „Dimineata“ intervjut közöl Burileanutól, a Banca Nationala kormányzójától, aki kijelenti,

hogy tárgyalások vannak folyamatban egy angol kölcsön ügyében

és reméli, hogy azok megegyezésre is vezetnek.

A kormányzó megjegyzi, hogy az angol kormány és az angol piac kész Romániát támogatni mindennél, ahol az ország kincseinek értékesítése azt szükségessé teszi. Az Angol Bank egy kiküldöttje

legutóbb Bukarestben volt és a legjobb referenciákkal távozott. Az ellenkező híresztelésekkel szemben megállapítható, hogy

Bratianu Vintila pénzügyminiszter hajlandó minden lehetséges koncesszióra.

A kölcsön elsősorban a vasutak ujjáépítésére és a valuta stabilizálására szükséges. Bratianu Vintila és a bank között ebben a tekintetben teljes az egyetértés.

Az arany és ezüst beváltási ára. Bukarestből jelentik: A kereskedelem és iparügyi minisztérium speciális bizottsága július 1 és 15-ike közötti időre az alábbiakban állapította meg a nemesfémek beváltási árát: Arany kilogramja 111.538 lej, ezüst kilogramja 2.868 lej.

Pesti cégünk utján sikerült előnyös kötést szerezni és ezáltal az

összes világmárkás zongorákat

leszállított engros árban árusítom.

STERNBERG zongoranagyáruháza, ORADEA,
Bulev. Reg. Ferd. 14.

Tőzsde

A piac változatlanul lanya, némi kereslettel

Egyesült Közgazdasági és Lejátszóbank Rt. jelentése		Valtapiac 1927 július 2 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3195—3205	—	—	491 ¹ / ₂	3195	11041	—	—	1925
Newyork ..	165—166	51956	51956	2554	167	57360	—	—	—
London	807—809	252350	252350	12402	806	2785 ¹ / ₂	—	—	48556
Páris	650—655	2034 ¹ / ₂	2034 ¹ / ₂	—	653	2247 ¹ / ₂	—	—	39168
Milano	930—940	2880	2885	142	928	3185	—	—	554
Prága.....	490—492	1538	1539	—	493	169950	—	—	296 ¹ / ₄
Budapest ..	2900—2910	9050	9050	—	2930	—	—	—	—
Belgrád	—	913	913	—	295	1008 ¹ / ₂	—	—	176
Bukarest ..	—	313 ¹ / ₂	314 ¹ / ₂	1545	—	348	—	—	60 ¹ / ₂
Varsó.....	—	58	5800	—	1850	6415	—	—	—
Bécs	2335—2345	7310	7310	—	2340	8077 ¹ / ₂	—	—	—
Berlin	3950—3965	12312	12313	—	3935	13595	—	—	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 314¹/₂, Páris 1545, Budapest 348, Bécs —, Prága —.

15000

francia és kristály
szerviz pohár

kiárúsítása
15, 30, 60

leiert

FISCHER
üvegudvar CLUJ

Karlsbadi ebédlők 960

Tudnivalók a forgalmi adók nyilvántartásához. A Gyáriparosok Szövetségének kolozsvári kerületi igazgatósága összeállította a registru special vezetésére vonatkozó intézkedéseket. A gyakorlati utmutatásokat a következőkben közöljük: A forgalmi adó nyilvántartásához szükséges registru specialt egyrészt az importőrök, másrészt a termelők kötelesek vezetni. Termelők alatt mindazok értendők, akik valamely nyersanyagot, vagy egy már gyártott terméket új áruvá alakítanak át. A lajstrom a következő rovatok szerint fektetendő fel: 1. Kelet, — ebbe a rovatba bevezetendő az a nap, amelyen az árut a gyárból kivitték. 2. Számlarovat. Ide vezetendő be a gyár számlájának, vagy jegyzékének a száma. 3. Kezelési rovat, amelyben kitüntetendő a lerakattól kiszállított árunak a rendeltetése: eladás, a gyár helyiségén kívüli lerakatokba való szállítás, vagy bizományi eladásra való elküldés. 4. Anyai árúrovat, ahány vámtarifa szerinti áruját tartalmazza a gyárban. A rovatban az áru minőségének megnevezése helyett elég a megfelelő vámtarifát feltüntetni. Ezen rovatba kell bevezetni a kivitt áru súlyát is. 5. Jegyzet-rovat. Tekintettel arra, hogy a javításoknak a kétszázalékos forgalmi adó csak a javított áruk átlagértékének husz százaléka után fizetendő, azok a vállalatok, amelyek javítással is foglalkoznak, a javított dolgokról külön rovatot kell nyissanak. A csomagoló anyag, amennyiben nem maga a gyár állítja elő, nem számítandó be a lerakattól kivitt áruk súlymennyiségébe. A registru special tételeit havonként kell összegezni külön-külön, az egyes minőségi tételek szerint. Ezen végösszegek alapján számítandó ki a forgalmi, illetőleg fényüzési adó, amelyet a kezelési hónapot követő második hó folyamán kell befizetni az illetékes adóhivataloknál.

Magyarország és Csehszlovákia közt új pénzáttalási szerződés készül. Budapestről jelentik: Mértékadó pénzügyi körökben az a hír terjedt el, hogy a magyar-csehszlovák pénzforgalomban a legközelebbi jövő fontos újítást fog hozni, amennyiben a régi adósságok rendezése után, már a legközelebbi hónapokban sor fog kerülni a magyar postatakarékpénztár és csehszlovák postacekkhivatal közti közvetlen pénzforgalomra.

Áremelések a cseh kötött- és szövött-áruiparban. Prágából jelentik: A kötött- és szövött-áru iparosok végreháitóbizottsága Prágában ülést tartott és elhatározta, hogy tekintettel a folyton emelkedő gyapjúárakra, a kötött- és szövött-áru árát 10—12 százalékkal fölemelik.

Hirdessen az Uj Keletben

Tennis-nadrág 500 L.

Vászon-öltönyök

Lüster-saccók

NEUMANN M. Cluj férfi- és
fiu-ruha áruhaza,
Piata Unirii 14.

SPORT

A második prágai munkás olimpiád. Ma kezdődik Prágában az ezidei második munkás olimpiád, melyen nemcsak Csehszlovákia, de a külföld munkásszervezetei is rendkívül nagy számban vesznek részt. Több mint tízmillió koronába került a stadion építése, amelyet 470,000 négyzetméter területen, tízezer tornász befogadására építettek. Egyes bizottságok hónapok óta dolgoznak az olimpiád előkészületein és a mintegy 200,000-re tehető vendégsereg elhelyezésén, akik a hat napig tartó versenyek ideje alatt Prágába fognak érkezni. A résztvevők és a vendégek között a bel- és külföld sok neves egyénisége is Prágában lesz, így már bizonyos, hogy a volt angol premiér, Ramsay Macdonald, a nemzetközi munkáshivatal vezetője, Thomas Albert is Prágába érkeznek. A résztvevő amerikai tornacsapatok már a hét eleje óta egymásután érkeznek meg Prágába. Magyarországról ötven, Szlovénziából több mint 2000 és Ruszinszkból is több mint 400 résztvevő jelentkezett eddig. A lengyel munkásszövetség száztagú küldöttséget küld Prágába. Tizenegy lengyel kerékpározó a krakói-prágai utat kerékpáron fogja megtenni. Mint már megírtuk, a prágai munkás-olimpiádon a román munkások válogatott futbalcsapata is részt vesz.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Allást-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígis levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Különbejárati szoba, konyhahasználattal azonnal olesón kiadó. Cim a kiadóban.

NATIONALA

régi és előnyösen ismert biztosítótársaság cluj-i **vezérképviselőse** keres Cluj és a közeli megyék nagyobb helyiségeiben megfelelő helyi képviselőket.

Ugyanott ügyes tüzletszerzők is felvétetnek.

Ein Lehrling von bessern Hause wird sofort aufgenommen **שבת אחד י"ח** geschlosssen. — Abraham Schlesinger, Modevaren, Sibiu.

Butor

legolcsóbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Egy Clayton-Schutleworth cséplő 6-os, egy Gareb kazán eladó. Raktáron tartok pálinkafőző üstököt, mosó üstöket és permeterzőket stb. Weisz Salamon rézműves, Simleul-Silvanie

Intelligens, katonamentes kereskedelmi tisztviselő, tökéletes német-magyar levelező, továbbá könyvelésben gyakorlattal és szép folyóírással rendelkező strazista, tökéletes német, magyar, lehetőleg román nyelvtudással, azonnali belépésre, Brassó melletti nagyobb textilvállalatnál kerestetik. Részletes ajánlatokat fizetési igénnyel, referenciákkal és fényképpel — Jövő — jelígen ezen lap kiadóhivatala továbbítja.

2862

Különbejárati butorozott szoba belvárosban olesón kiadó. Értekezni Géndá, Str. General Dragalina 23. (volt Fellegvári-ut).

Metropolitól félperenyire egy félig kész ház eladó. Értekezni Str. Baron L. Pop 10. sz. Fratarnitas-nyomda

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükrögyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

Monostori-uton kiadó egy szoba 2 fiatalembernek. Cim a Kadima nyomdában Str. Baron L. Pop 10.

Hirdessen az Uj Keletben

Nemcsak a

kereskedőknek,

hanem az

iparosoknak

gyárosoknak

is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet környosztályában. — Máramarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitós kellékek, zsinégek, kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910.

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése
a legrégebbi időktől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Redőny

Románia legrégebbi és legmegbízhatóbb,

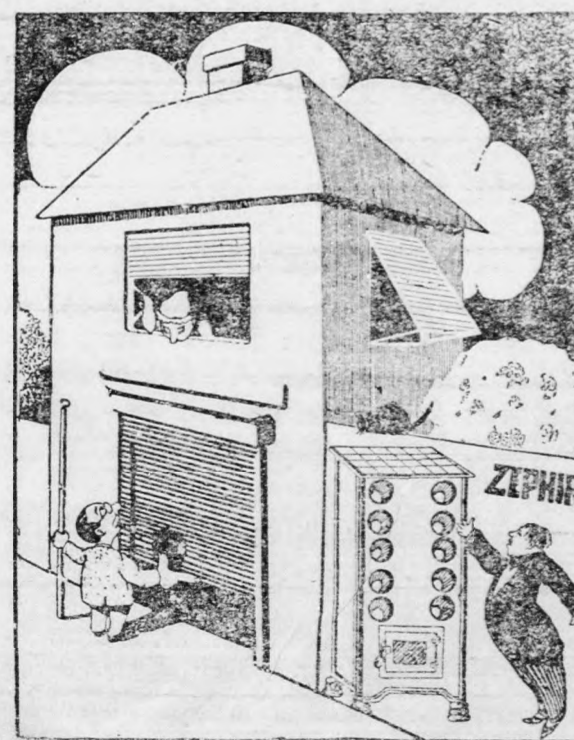
és kályhagyára
Szántó Dezső és Fia

Oradea, Str. Marasesti 8.

Acéllemez redőnyök, esslingeni faredőnyök. Napellenző szerkezetek, szabadalmazott

„ZEPHIR“ kályhák

Redukált árak. Kérjen árjegyzéket.

Ferkesztőség
hivatal és ny
Cluj-Kolozsvár,
L. Pop (Brassai-

Telefon

Szerk. és kiadó
9-77

Es. N. Sz. —

Egyes szám ár
váron és vidé
Bukarestben is

1927 július 5

Mani

A nem
az e

(Bucuresti-tudósítójától.)
urnák előtti na
izzalmak hullá
nak. Az összes
választási prop
erősítéseket
érdekében. Az
legjelentősebb
amelyet Maniu
elnöke intézett
a levél cáfolhat
vel bizonyítja
országát és köz
párt győzelmé
és a már eddig
lamint az ismé
sok teljes képe
tás szabadságá
A nyit lev
közöljük:

Minisztereln

Rendületlen
kormányának
az alapvető alk
védeni és bizva
feleinket hazaf
vezetik, tudomá
tényeket és azo

A tények,
messze kiemel
visszaélések mé
azzal a veszed
ország hadsereg
pártérdekeket t
változtatják a
azok egy holt
bűnrészességet,
kezeseknek néh
ről történő szak
ják ugyanakkor
lyeket a mostani
élések és a ver
ménytelenek m

Ime a konk

Eddig még
alatt közvetlen
után a csendőrs
állították. Mi, a
ohajtottunk, a
az ország által
választások telj
emeltünk ez ell

Davidog

Davidoglu tá
gére, vagy más
vezetésének nap
fáradozni azon,
ügynökök intéz
kihívóan lábbal
paragrafusait.

Biztos inform
lag és nyit titk
Davidoglu tábor
hez hívta egyk
kokat és néh
magasabb csend
rangú tiszték el
súlyosan érintv